﷽

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ހުކުމްނާމާ

- **ކޭސް ނަންބަރު:** 2020/HC-A/273
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** އަޙްމަދު ސަމީރު / ހ. [illegible]، [illegible]
- **އިސްތިއުނާފު ދެކޮޅުވި ފަރާތް:** އަޙްމަދު މުޖުތަބާ / [illegible]
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** [illegible] މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިޞަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަޢީދު

ހުކުމް ތާރީޚް:

04 ޖުމާދަލްއޫލާ 1446

06 ނޮވެމްބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ގަޟިއްޔާ ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

17 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1442

02 ނޮވެމްބަރު 2020

ޢިސްތިޢުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ

- **ނަންބަރު:** 2830/Cv-C/2019
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 06 އޮގަސްޓް 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 09 ސެޕްޓެމްބަރު 2020

ޢިސްތިޢުނާފުކުރި ފަރާތް

އަޙްމަދު ޝަރީފް / ހ. [illegible]، ކ. މާލެ

ވަކީލް: އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް [illegible]

ޢިސްތިޢުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް

އަޙްމަދު މުސްތަފާ / [illegible]. [illegible] ގދ. ފަރެސްމާތޮޑާ

- **[illegible]:**

މައްސަލައިގެ ޚުލާޞާ:

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ދުސްތޫރުގައި ހިމާޔަތް ކަމަށްބުނެ ހ. [illegible]، ސ. [illegible]، އަޙްމަދު ސަޢީދު[1]ގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކޮށް ހުށަހެޅުމުން [illegible] [illegible] ގަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ގަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ [illegible] ގ. [illegible]، [illegible]. [illegible] / އަޙްމަދު މުޙައްމަދުއެވެ[2].

ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ

2. އަޙްމަދު ސަޢީދު [illegible] ކުރުމަށްޓަކައި، ކާރެއް ގަތުމަށް އެއްބަސްވުމުގެ ގޮތުގައި އަޙްމަދު މުޙައްމަދުގެ އަކައުންޓަށް -/50,000ރ (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ޖަމާކުރުމުން، އެ ފައިސާ އަދި ކާރުވެސް ދީފައިނުވާތީ، އެ ފައިސާ އާއި އެ ފައިސާ ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އަދި އަޙްމަދު މުޙައްމަދުގެ މައްޗަށް އަޙްމަދު ސަޢީދު ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރައްވައެވެ[3].

މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތް

3. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގަޟިއްޔާއިން ނިންމާފައިވަނީ:

> "ދެންފަހެ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ހ. [illegible]، އަޙްމަދު ސަޢީދު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A037164) [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ، [illegible]. [illegible] އަޙްމަދު މުޙައްމަދު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްގެ އައިޑީކާޑު

---

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A037164

[2] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A047865

[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް

ނަންބަރު (A047568 އެދުނު އެކައުންޓަށް -/50,000ރ (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ޖަމާކުރުން، އެ ފައިސާ އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ފައިސާއާއި އެ ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުވުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދި އަނބުރާ [illegible] [illegible] [illegible] މި ދަޢުވާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙުކުމްކުރީމެވެ".

މިފަދައިންނެވެ.[4]

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތައް

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށްޓަކައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެންމެ ނުކުތާއެކެވެ. އެއީ؛

4.1- މަތީ ދަރަޖާގެ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށާއި، ޤާނޫނު އަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް މަތީ ދަރަޖާގެ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމާއި، އެއީ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] މާއްދާގެ 6 އާއި ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވުން ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަ

5. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތައް ވަކިން ތަފްސީލުކޮށް އިސްތިއުނާފުގެ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވަކިން ތަފްސީލުކޮށް

---

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް

ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. ޖިނާއީ ސިޔާސަތަކަށް ޝަރީޢަތުން ނިންމުމުގެ ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި ހިމެނޭނެ ބައެއްކަންކަމާމެދު، ބަލާއިރު

ގޮތެއްގައި އެކަންކަން ބަލައިނުލާނަމަވެސް. މިގޮތުން؛

-5.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގައި އަމުރުކުރުމުގެ

ތުރުގައި ހިނގާ މާލީ ދެއްކުމަށްޓަކައި ގެއްލުމުގެ ސާބިތު ކުރުމުގައި ނިސްބަތްވާ ގެ ވިޔަފާރިގެ

ގެއްލުން ކަމަށް ބަލާނުލެވޭނެކަމަށް، މި މައްސަލައިގައި ދީ ގެއްލުމުގެ ގެއްލުން ނަގާނެ

ކަމުގައިވިޔަސް އެ ގެއްލުމަކީ އެއްވެސް ކަހަލަ ޝަރީޢަތް ދިނުމަށްވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ

ފަރާތުން ބުނެއެވެ. އަދި؛

-5.2 ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމުގައި މި ދައުވާގައި އަނބުރާ ދުވާޅުގެ އަމާޒުކޮށް ފައިސާ

ޖަވާބުދާރީ ދައުވާގައި އެދުނު ފައިސާ އަނބުރާ ދުވަހުގެ ބިޔަވަރު ވަކަލާތު ސާބިތު ނުވާކަމަށް

ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމާފައިވާތީ މި މައްސަލައިގެ ޙުކުމް ކުރި ފަރާތުން އަނގައިން ލިޔުމުން

ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައި މިވާ މައްސަލައިގައި ފާހަގަ ކުރެވޭ އެއްބާރު އޮތް.އޮސް.ބީ އެއް މިފައިސާ ޖަމާކުރި

ސަރުކާރު ކުރި ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް. އެންމެހާ ފަރާތަކުން އެއީ ދާއިރާތަކުގެ ދިނުމަކީ އެދިފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

6. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދުނީ މި މައްސަލައިގައި އަނބުރާ ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ޖެހޭ ގޮތަށް އަނބުރާ

ދުވާޅުގަން ދެއްކި -/50,000ރ (ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) އަދި އެފަރާތަށް ދިމާވީ ފައިސާއިއްކަމަށް

ކަނޑައަޅައި އެ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށާއި، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަށް ހާލު ގެންސްދިޔައިސްވާތީ މިކަމުގެ

ސަބަބުން ދިމާވި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދިރިއުޅުންތަކުން ދައްކާ -/116،250 (އެއްލައްކަ ސޯޅަހާސް

ދުއިސައްތަ ފަންސާސް) ރުފިޔާއަކީ އަނބުރާ ދުވާޅުގެ ގެއްލުން އަނބުރާ ޝަރީޢަތުން ދޫނުކުރާ ފައިސާއިއްކަމަށް

ކަނޑައަޅައި މި ފައިސާ އެއްފަހަރާ ނަގައިދީ މައްސަލަ ނިމޭ ދުވަހާ ހަމައަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލުވެސް ނަގައިދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު ޙާޟިރުގައި މައްސަލަ ހިންގުން

7. މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފުގެ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތައް އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތަށް ހަވާލުކުރަން މަސައްކަތް ކުރައްވާފައެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތުގެ އެޑްރެސް އަށް ނޯޓިސް އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތަށް ދިނުމަށްޓަކައި 07 ޑިސެމްބަރު 2020 ދުވަހު ގދ. ފަރެސްމާތޮޑާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ފޮނުވާފައެވެ.[5] ނަމަވެސް ދިނުމަށް ހަވާލުކުރެވިފައެއްނުވެއެވެ. ދިނުމަށް ހަވާލުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފުނައްދުވާ ފަރާތް މާލެ ދިރިއުޅޭ އެޑްރެހާއި، ފޯނު ނަންބަރު، އީމެއިލް އެޑްރެސް، އަދި ވައިބަރ، ވަޓްސްއަޕް، ޓެލެގްރާމް ފަދަ ސޯޝަލް މީޑިއާގެ އެއްވެސް ވަސީލަތެއް ބޭނުންކުރާނަމަ، އެކަން މިކޯޓަށް އަންގައިދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2021 ދުވަހު އަންގާފައެވެ.[6] މިފަދައިން އަންގާފައިވީނަމަވެސް ގދ. ފަރެސްމާތޮޑާ ކޯޓުން އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތް ދިރިއުޅުއްވާ ޖާގައިގައި ނުދިރިއުޅުއްވާކަމަށާއި، އެފަރާތާ ގުޅުން ނަންބަރުގައި މި ކޯޓަށް ރިޕޯޓުކޮށްފައެވެ.[7] ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތާ މުޢާމަލާތް ކުރެވޭ ގޮތް ވެސް ނުވެއެވެ. އަދި ދިނުމަށްވެސް ހަވާލުކުރެވޭ ގޮތް ވެސް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމެއް 27 އޭޕްރީލް 2022 ދުވަހުގެ 10:15 އަށް ތާވަލުކުރެވުނު އެ ޝަރީޢަތަށް އިސްތިއުނާފު ނައްދުވާ ފަރާތް ޙާޟިރުވެފައި ނުވާތީ، އަދި

---

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު (MSO)95-BS/Q09C/2020/3 ޕޯސްޓް ވޯޗް

[6] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު (OTHR)95-BS/INDIVI/2021/133 އެންގުން

[7] ގދ. ފަރެސްމާތޮޑާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު EF-QSC-B/2021/293 ރިޕޯޓް ޕޯސްޓް.

ހާޒިރުނުވެއްޖެ ނަމަ އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި މައްސަލަ ނިންމާނެކަމަށް 09 މާރިޗު 2022 ގައި އިއުލާން ކޮށްފައިވެއެވެ.[8] ނަމަވެސް އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ހާޒިރުވެފައި ނުވާތީ މި ދުވަހަށް ތާވަލުކުރެވުނު އަޑުއެހުން ބޭއްވިފައިނުވެއެވެ. އެއަށްފަހު 10 ޖޫން 2024 ގެ 14:00 އަށް އަނެއްކާވެސް މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމެއް ތާވަލުކޮށް، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް ހާޒިރުވުމަށް އަންގައި، އަދި ހާޒިރުނުވެއްޖެ ނަމަ އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައި މައްސަލަ ނިންމާނެކަމަށް 13 މާރިޗު 2022 ގައި އިއުލާން ކުރެވުނެވެ.[9] ނަމަވެސް މި އަޑުއެހުމަށްވެސް އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ހާޒިރުވެފައިނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ޣައިރު ހާޒިރުގައެވެ.

ހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރާކަމަށް ބުނާ ނުކުތާ

8. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދެ ހެކިންގެ ހެކިބަހަށް ރިޢާޔަތްނުކޮށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ. އެހެންކަމުން ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން ދަށުކޯޓަށް ހުށަހެޅި ހެކިންނަކީ ދަފްތަރު ނަންބަރު [illegible] 11147 އަޙްމަދު ރީހާން ޖާބިރު އާއި، ގ.ރެހެންދި 06-02-3 ފްލެޓް / މާލެ، އަޙްމަދު މުޙައްމަދު އެވެ.[10] މި ދެ ހެކިން [illegible] ސަބަބު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "ފައިސާ ޖަމާކުރިކަން ސާބިތުކުރުމަށް" މިފަދައިންނެވެ.[11] އަދި މި ދެ ހެކިންގެ ހެކިބަސް ސިވިލް ކޯޓުން ނަގާފައިވާކަން އެނގެންނެއްނެތެވެ.

---

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު (IUL)95-BS/PSM/2022/3 އިއުލާން

[9] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު (IUL)95-B4/95/2024/22 އިއުލާން

[10] [illegible] 11 ވަނަ [illegible]

[11] [illegible] 11 ވަނަ [illegible]

9. އަޙްމަދު މުޙައްމަދުގެ ހެކިބަޔާން ބަލާއިރު، އަޙްމަދު ސަޢީދު ފައިސާ ހިފައިގެން ގޮސް އަޙްމަދު އީމާން ޒާހިރު އަތަށް ޖަމާކުރަން ދިން ކަން އެނގޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.[12] އަދި އެ ފައިސާ ޖަމާކުރީ އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އަންހެނުންގެ އެކައުންޓަށްކަމަށްވެސް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އަޙްމަދު އީމާން ޒާހިރުގެ ހެކިބަޔާނުގައި، އަޙްމަދު ސަޢީދު ދިވެހި ރުފިޔާއިން ފައިސާ ދިންކަމަށާއި، އެ ފައިސާ އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އަންހެނުންގެ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރިކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.[13]

10. މި މައްސަލައިގައި ދެބަސްވެވެން ނެތް ކަމަކީ އަޙްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން -/50,000ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އަޙްމަދު އީމާން ޒާހިރުއާ ހަވާލުކުރިކަމެވެ. އެކަން [illegible] ދެ ހެކިންގެ ހެކިބަހުންނާއި [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] ހުށަހެޅި ޑޮކިއުމަންޓް 1[14] (ފައިސާ ހަވާލުކުރުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުން) އިން [illegible]. [illegible] ދެ ހެކިންގެ ހެކިބަހުން [illegible] [illegible] އަޙްމަދު އީމާން ޒާހިރު އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އަންހެނުންގެ އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކުރިކަމެވެ. ނަމަވެސް އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އަންހެނުންގެ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރީ [illegible] އަދަދެއްގެ ފައިސާއެއްކަމަށް [illegible] ދެ ހެކިންގެ ހެކިބަހުން [illegible].

11. އަޙްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަށް ބަލާއިރު، އެ ދަޢުވާ ކޯޓަށްހުށަހަޅާފައިވަނީ އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ ވަކީލެވެ. އަދި ދަޢުވާގެ ސިޓީގައި ލިޔެފައިވަނީ " މިއީ އަޅުގަނޑު އަޙްމަދު ސަޢީދު (A037164)، [illegible] ކުރުމަށްޓަކައި [illegible] އެޑްވާންސްގެ ގޮތުގައި -/50,000ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) [illegible] [illegible] / [illegible]، އަޙްމަދު މުމްތާޒު (A047865) ގެ އަންހެނުންނަށް ޖަމާކުރުމުން އެ ފައިސާވެސް އަދި

---

[12] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ރިކޯޑު

[13] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގެ ޝަރީޢަތުގެ ރިކޯޑު

[14] ޑޮކިއުމަންޓް 1: މިއީ [illegible] [illegible] އަޙްމަދު އީމާން ޒާހިރު (A063706) [illegible] ނަންބަރު [illegible] 11147 -/50,000 (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އަޙްމަދު ސަޢީދު [illegible] ހަވާލުކުރުމުގެ [illegible] އެއްބަސްވުމެވެ.

[illegible] ދީފައިނުވާތީ މި ފައިސާއާއި، މި ފައިސާ ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ ގޮތުން ކުރާ ދަޢުވާއެކެވެ." މިފަދައިންނެވެ.

12. އަޙްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ކޮށްފައިވަނީ އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރި ފައިސާ ހޯދުމަށް ކަމުގައިވާއިރު އެފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ހެކިބަހުގައި ބުނެފައިވަނީ އަޙްމަދު [illegible] [illegible] ފައިސާ ޖަމާކުރީ އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އަންހެނުން [illegible] [illegible]ގެ އެކައުންޓަށް ކަމެވެ. އެހެންކަމުން އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކުރިކަން އެއްވެސް [illegible] ނެތެވެ.

13. [illegible] އަޙްމަދު މުމްތާޒުގެ [illegible] [illegible]ގެ އެކައުންޓުން ފައިސާ [illegible] ޖުރިމަނާކޮށް، -/50،000ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) [illegible]

އައު ހެކި ހުށަހެޅުމާއި އެ ހެކި ބަލައިގަތުން

14. ކުރިންވެސް ފާހަގަކުރި ފަދައިން އަޙްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން އަޙްމަދު [illegible] [illegible] ހަވާލުކުރި ފައިސާ ޖަމާކުރިކަން އެނގެން [illegible] އަޙްމަދު ސަޢީދުގެ ފަރާތުން [illegible]

ހުށަހަޅައެވެ. އަދި އެ [illegible] [illegible] އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފައިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

15. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[15]ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ހައިކޯޓަށް މައްސަލަ ބަލާއިރު ދަށުކޯޓުން ހުށަހެޅި ހެކިތަކާއި ދިފާޢުތަކާއި [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible] ދަށުކޯޓުގައި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިފައިނުވާ ހެކި، އިސްތިއުނާފުގެ މަރުޙަލާގައި ހުށަހެޅުމަށް [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[16]ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ [illegible] [illegible] ދަށުކޯޓުން ހުށަނާޅާ އައު ހެކި ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެކަން އެނގެއެވެ.

16. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް މިފަދައިން ހުށަހަޅާ އައު ހެކި [illegible]، އެ [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[17]ގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން [illegible]، އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] [illegible] [illegible]** **[illegible]** ގެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ[18]. އެ [illegible]؛

(1) ދަށުކޯޓު މަރުޙަލާ ހިނގަމުން ދިޔައިރު އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތެއް ކޮށްގެންވެސް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިފައިނުވާ އައު ހެކި؛

(2) ދަށުކޯޓު މަރުޙަލާ ހިނގަމުން ދިޔައިރު އެކަށީގެންވާ މަސައްކަތެއް [illegible] ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible]، އެކަމަކު ހުށަނާޅާ ހެކި؛

---

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[16] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[17] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/18 ގެ ނިންމުން

(3) ދަށުކޯޓު މަރުޙަލާގައި ހިމެނެން ހުރި ހެކި ނަމަވެސް، ދަށުކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާ ގޮތެއްގެ ސަބަބުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާ އިތުރު ހެކި؛

(4) ދަށުކޯޓު މަރުޙަލާގައި ހިމެނެން ހުރި ހެކި އަދި އެ މަރުޙަލާގައި [illegible] ފަރާތަކުން އެ ހެއްކަށް ދިން ސަބަބަކުން [illegible] ނަމަވެސް، ހައިކޯޓު މަރުޙަލާގައި އެ ހެއްކާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

17. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] "އެޗް.އެސް.ބީ.ސީ [illegible] އެޗް.އެސް.ބީ.ސީ ގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[19]

18. އާންމު އުސޫލެއްގެ ގޮތުގައި މަދަނީ މުޢާމަލާތްތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ (Onus Probandi) އުފުލުމަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ. މި [illegible] ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަކީ ހަމައެކަނި ދަޢުވާ ކޯޓަށް [illegible] ފަރާތް ނޫންކަމާއި، އޭގެ އިތުރުން ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުން ދަޢުވާގެ ދިފާޢުގައި ކުރާ ދިފާޢީ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަކީ އެފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެކެވެ. އެހެންކަމުން ދަޢުވާގައި އެއް ހައްޤު އަނެއް [illegible]

---

[19] 10 [illegible] 2024 [illegible]

ކުރިމަތިކުރާ ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ފަރާތަކީ އެ ދަޢުވާއެއް ކުރާ ފަރާތްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[20]

19. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ފައިސާ ޖަމާކުރިކަން އެނގޭނެ ލިޔުން އެޗް.އެސް.ބީ.ސީ މެދުވެރިކޮށް ހޯދުމަށް ތަކުރާރުކޮށް ސިޓީ ލިޔެ މަސައްކަތް ކުރިކަމަށް ބުނެއެވެ. ނަމަވެސް އެ ކުރި މަސައްކަތް ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވެއެވެ.

20. [illegible] [illegible] މި ލިޔުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ލިޔުމުގައި ފައިސާ ޖަމާކުރި ތާރީޚު ކަމަށް ލިޔެފައިވަނީ 08 ނޮވެންބަރު 2015 އެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ޑޮކިއުމަންޓް 1 (ފައިސާ ހަވާލުކުރުމަށް ވާ އެއްބަސްވުން) ގެ ގޮތުގައި ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި ލިޔުމަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އަޙްމަދު [illegible] ޝާކިރަށް ބަދަލުކޮށްފައިވަނީ 08 ނޮވެންބަރު 2015 ވަނަ ދުވަހުއެވެ. ނަމަވެސް ދައްކާ ކޯޓުގެ މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] ފައިސާ ޖަމާކުރި 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގެ [illegible] ކަމަށެވެ. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ލިޔުމުން ދެ ބަޔާން ހުށަހަޅާފައިވާއިރު އެއިން އެއްވެސް ބަޔާނެއްގައި ފައިސާ ޖަމާކުރި ތާރީޚު ހިމަނާފައިނުވެއެވެ. ހަމައެއާއެކު، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދެ ލިޔުންތަކުގެ [illegible] ފައިސާ ޖަމާކުރި ތާރީޚެއް އެނގޭކަށް ނުވެއެވެ.

21. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން އަޙްމަދު [illegible] ޝާކިރަށް ބަދަލުކޮށްފައިވަނީ ދިވެހި ފައިސާއިން 50,000/-ރ (ފަންސާސް ހާސް ރުފިޔާ) އެވެ. އެޗް.އެސް.ބީ.ސީގެ ލިޔުމަށް ބަލާއިރު، އަޙްމަދު [illegible] ޝާކިރުގެ ފަރާތުން ޖަމާކުރެވިފައިވަނީ USD 3500 (ތިންހާސް ފަސްސަތޭކަ އެމެރިކާ ޑޮލަރު) އެވެ. ބޭންކް ރޭޓް 15.42 ކަމަށް

---

[20] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާ

ބަދަލު USD 3500 (ތިންހާސް ފަސްސަތޭކަ އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދިވެހި ރުފިޔާއަށް ބަދަލުކުރުމުން ޖެހެނީ -/53،970ރ (ފަންސާސް ތިންހާސް ނުވަސަތޭކަ ހަތްދިހަ ރުފިޔާ) އެވެ.

22. ބުނެވުނު ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ފައިސާ ޖަމާކުރުމަށް ހަވާލުކުރުވުނު ތާރީޚު ބަލާއިރު ފުރުޞަތުދެއްވުމަށް އެބަ ހުށަހެޅިއެވެ. އަދި ޖަމާކުރުމަށް ދިން ފައިސާގެ އަދަދާއި ޖަމާކުރި ފައިސާގެ އަދަދު ތަފާތު ދިމަވެއް ނުވާއެވެ. މިކަންކަން މިހެން ހުރުމުން، އެޗް.އެސް.ބީ.ސީ ބޭންކުގެ ފައިސާ ހުށަހެޅުމަކަށް އަންގައިދީ ލިޔުމުގައިވާ ފައިސާއަކީ ހަމަ ހަމަޖެހިފައިވާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައްކައިފައިވާ ފައިސާކަމަށް ނިންމުމަށް ސާބިތު އެއްވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިނުން އަދި ހުކުމުގެ ގޮތުގައި ބަދަލުގެ ގޮތުގައިވާ ނަގާފައިވާ މިގޮތަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު ވިޔަފާރިކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

23. މިހެން ދިޔަ ސަބަބުތަކަށް ބިނާކޮށް ހުކުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގެ ހުކުމް ބާޠިލުކޮށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ތަނެއް ނެތްކަމަށް އަޑުއަހަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ޚިޔާލު:

24. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ނިންމެވި ގޮތާއި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމުގެ ޚިޔާލު:

25. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ނިންމެވި ގޮތާއި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަންދުކުރުން

26. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނެރުނު ހުކުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[21] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިކޯޑު ޚަސްމުންނަށް ހަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިކޯޑު ޚަސްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ.[22] އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށްވެސް އިސްތިއުނާފުކޮށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[23]

---

[21] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[22] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[23] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބުނެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2830/Cv-C/2019 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އިސްތިއުނާފު ޝަކުވާ [illegible] / އަޙްމަދު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢު